

TEN GELEIDE

De geschiedenis van de Bibliografie van de Stedengeschiedenis van Nederland neemt een aanvang in 1960. Nadat de Internationale Commissie voor Stedengeschiedenis besloten had als één van de projecten landelijke stedenbibliografieën op het programma te plaatsen, wendden de beide toenmalige Nederlandse leden van deze commissie, Mr. S. J. Fockema Andreae en Prof. Dr. J. F. Niermeyer, zich tot een aantal gemeente- en rijksarchivarissen met het verzoek titels van gedrukte bronnen en literatuur te verstrekken die voor een wetenschappelijke oriëntatie op het gebied van een vijftigtal steden van belang waren, in het bijzonder ten behoeve van hen die niet over plaatselijke kennis beschikten. Zij hoopten die gegevens vóór Pasen 1960 te ontvangen, om de eindredactie in gedrukte vorm op het Elfde Internationaal Congres der Geschiedkundige Wetenschappen, dat in augustus 1960 te Stockholm zou worden gehouden, voor te leggen. Niet na 8 maanden, doch na 17 jaar is de Bibliografie van de Stedengeschiedenis van Nederland gereedgekomen, een verlenging van de conceptie-periode die wel enige verklaring behoeft.

Het werd al spoedig duidelijk, dat de problemen verbonden aan het maken van een stedenbibliografie door de beide initiatiefnemers waren onderschat. Problemen van kwalitatieve en kwantitatieve aard. Wel werden richtlijnen verstrekt voor de indeling van de titels in 7 rubrieken, doch de grenzen dier rubrieken bleken moeilijk af te bakenen — alles hangt nu eenmaal met alles samen in de geschiedenis — en plaatsing in die rubrieken vereist in vele gevallen zeer zorgvuldige overweging op grond van de inhoud der publicaties. Het materiaal bleek bovendien overstelpend omvangrijk, zodat selectie op grond van precieze richtlijnen nodig zou zijn. Menig archivaris meende dan ook een jaar nodig te hebben als hij al iemand in zijn staf beschikbaar had voor dit werk. Dat een aantal archivarissen toch nog kans heeft gezien waardevol materiaal in te zenden mag dan ook een grote verdienste genoemd worden.

Het werk aan de stedenbibliografie stagneerde nu enigszins, vooral toen Prof. Niermeyer in 1965 en Mr. Fockema Andreae in 1968 kwamen te overlijden. In dat jaar echter deden zich nieuwe mogelijkheden voor in de afdeling (later vakgroep) Middeleeuwse Geschiedenis van het Historisch Seminarium der Universiteit van Amsterdam, mede

doordat ondergetekende, die Prof. Niermeyer op zijn leerstoel en ook als lid van de Internationale Commissie voor Stedengeschiedenis was opgevolgd, met de afsluiting van deel 1 van de *Elenchus Fontium Historiae Urbanae* (een tweede project van de Internationale Commissie) meer aandacht kon besteden aan de Nederlandse Stedenbibliografie. Binnen de staf van de vakgroep Middeleeuwse Geschiedenis kon het werk weer op gang worden gebracht, vooral toen door middel van een stipendium van de Nederlandse organisatie voor zuiver-wetenschappelijk onderzoek (Z.W.O.) de Heer W. G. van der Moer als kandidaat-assistent gedurende een jaar materiaal voor de bibliografie kon verzamelen en ordenen, waarbij het aantal in de bibliografie op te nemen steden werd uitgebreid tot 188. Voor deze steun zijn wij Z.W.O. ten zeerste erkentelijk. Het is echter vooral de wetenschappelijk hoofd-medewerker Drs. G. van Herwijnen geweest, die, reeds vanaf het begin bij het werk betrokken, als de geestelijk vader van de bibliografie moet worden beschouwd. Hij heeft het materiaal van de heer Van der Moer gecontroleerd, sterk uitgebreid en op grond van gemeenschappelijk opgestelde richtlijnen definitief geselecteerd, geordend en persklaar gemaakt. Voor de verantwoording van de hulp die hij daarbij gehad heeft verwijs ik naar zijn inleiding. Zijn uiteindelijke verantwoordelijkheid voor de bibliografie komt in de titelpagina duidelijk tot uitdrukking.

Het staat niet aan mij een oordeel uit te spreken over de kwaliteit van de wetenschappelijke publicatie die hier wordt aangeboden. Dat er echter in Nederland, een land welks geschiedenis in zo belangrijke mate bepaald is door zijn steden, een dringende behoefte bestaat aan een instrument dat de toegang tot de geschiedenis van die steden verschaft, staat buiten twijfel. Ik mag dan ook de hoop uitspreken dat de Bibliografie van de Stedengeschiedenis van Nederland van Drs. G. van Herwijnen het instrument zal zijn dat in die behoefte voorziet.

Januari 1978

C. VAN DE KIEFT